داڵ

چیرۆکە شیعر

1987

"عاشوور حەمدان " لەوڵاتی لم و عوجاجەوە هات و

ئێستە دانیشتووی وڵاتی گوێز و بەفرە

بەر لە ئێستە

ـ صەریفەیەك ـ كە وەك دانی كلۆر وابوو
حەسیر ڕزیو، وەك تەڵەی مشك
تەنگەبەر و درێژكۆلە
ماڵی ئەوبوو، ماڵ ڕووتەڵە
دە ساڵ پێشتر..
عاشوور پۆلیسی بادیەی ڕۆژئاوا بوو
وەك دەشتی كاكی بەكاكی
تەپوتۆز عومری قوتدابوو،
دە ساڵ پێشتر..
تەڵەی "عەفلەق" لەوێ لەناو
قوللەی مەخفەرێكدا گرتی
عاشوور بوو بە پێچكەی موسەلەحەی ڕژێم
بەبەر چاوی فوراتەوە..
گەلێ قەتێی خۆشەویستی بیابانی
لەژێر خۆیدا پان كردەوە..
بۆ بەغدای تۆڕ
بوو بە بازی دەستەمۆی "شێخ" ی ڕژێم و
گەلێ باڵندەی هەلاتووی ژێر زەمینی
لەسەر سنور ئەگرتەوە..
ڕۆژ لەدوای ڕۆژ
ئیتر عاشوور بوو بەدەسكێش
بوو بە كیفی درۆی دوو دەم

بوو بە کێرد و خەڵکیش نێچیر

بوو بە "نەصیر"

بوو بە "عاگول"

بوو بە چاوی تەوری ئەمن

بوو بە "ڕەفیق"

بوو بە گوێچکەی دارو دیواروو بوو بەمار.

⋆ ⋆ ⋆

لەمەقەڕی دالآشێکی نێو شارەوە

هاوینێکیان دەمەو عەسرێ

دنیا مەنجەڵە ڤیرێ بوو

ئەکولاَو یەڤی ئەدایەوە..

زۆر بەپەلە هەواڵێکی پێخاوسی خۆهەڵکردوو

وەك ڕەشەبا

لەبەر ماڵەکەی عاشووردا

لی لوول داو

وتی: ڕەفیق تۆیان ئەوێ

⋆ ⋆ ⋆

هۆڵە داڵی پۆشتەی ناو شار

بەچەند تاقمێ موبێلەی، ڕەنگینی نەرم و نۆڵەوە

بێ لەعاشوور،پێنج شەش دالآشی قەڵەوی

لەدەوری مێزی شوشەبەند کۆکردەوە..

گەورە دالآشی بیابان سەرکەچەڵە

یەکەم داڵ بوو هاتە قسە:

- ڕەفیق عاشوور!

پەیامی ئێمە و شمشێری باپیرانمان هەر یەك شتە

هەر یەك ئاڵا و هەر یەك مشتە

مشتی نەمر!پەیام هەڵگر

هەوا لە کوێ بێ لەوێیە

دەشت لە کوێ بێ ئەو لەوێیە

شاخ لەکوێ بێ ئەو لەوێیە

ئەم جیهانە هەویرێ بوو عەرەب شێلای

کردی بەنان..

خۆر کوێر ئەبوو ئەگەر ئێمە نەبووینایە

ئاو ئەکوژرا ئەگەر ئێمە نەبووینایە

ڕەفیق عاشوور!

ئەسپی پەیام نزیك و دوور

بۆ هەرلایەك ئێمە بەرێ

ئێمە سوارین! ڕەفیق عاشوور.

لە ڕۆژئاوا و ڕۆژهەڵاتی

ئەم خەریتەی شمشێرەدا

لەگوێچکەی بەحری سوورەوە

هەتا قوڕگی شاخی پشتکۆ

گوڵە گەنمێ لە کوێ ڕوا

ڕکاعەتێ لە کوێ کرا

کلۆ بەفرێ لە کێ باری
ساوایەك لە کوێ ناو نرا
لەم خەریتەی شمشێرەدا
هەر بە تەنها عەرەب هەیە و
کەسی تر نا!
ڕەفیق عاشوور!
شیمال.. سەرە.
دەمێ ساڵە لەم سەرەدا
ڕشك گەرای خۆی خستووە
پیلانێ پەپکەی خواردووە
کوڕی شمشێر
کوڕی قوڕئان..ئەبێ بڕوا
بچێتەوە سەر بەردەنوێژی باپیران
بچێتەوە لای گیانی "أبا عبیده"
بڕواتەوە و سەر لەڕشك پاکاتەوە
بڕواتەوە و لەوێ بژی.
ڕەفیق عاشوور!
لەشیمالی خۆشەویستدا
بووکی سپی شارۆچکەیەك چاوەڕێتە
لەمڕۆ بەدواوە باوەشی ئەو بووکەمان
شوێن و جێتە
حیزب شمشێرەو تۆ دەستی

بابزانین ئەو شمشێرە
لە چەند لاوە ئەوەشێنی.
ڕەفیق عاشوور!
ئەمە دەنگی فرمانێکە شمشێرئاسا
کە لەکیف هاتە دەرەوە
ناچێتەوە ناو کیف هەتا
خۆی سوور نەکا!
لەو ساتەدا
عاشوور بوتڵێکی خاڵیی بوو
کەوتبووە ناو گێژاوەوە
لەمابێنی سارد و گەرما
بەرز و نزما
سەر و بندا
ئەهات..ئەچوو
هەڵچوون بۆ بەرەو ژوور ئەیبرد
داچوون وەکوو بەربوونەوە
خەیاڵی کەرت و پەرت ئەکرد
ئەویان بە پەیژەی تکریتا بۆناو کۆشکی بلورینی
پلەو پایە سەری ئەخست
ئەمیان سامی شاخ و داخ بوو
لەناو دەروونێکی ساردا
خلبوونەوەی تاشە بەردی

ڕووەو ناخ بوو.
عاشور دوای ئەوەی کە قوڕگی
لەبەڵغی ترس پاککردنەوە
ئینجا وتی:
ـ لەبەر دەمی ئەم فەرمانی شمشێرەدا
گۆچانین و کەمەی ملمان
تەواو کەچە
لەبەر دەمی ئەم فرمانی شمشێرەدا
کێ ئەتوانێ کڕنووش نەبا
بەڵێ! ئەڕۆم
هەر هەفتەیەك مۆڵەتم بەن
تا ئەگەمە ئەو بووکەی خۆم.
داڵێکی تری چاو زەردیان
لەگەڵ قاقایەکی بەرزا هەڵیدایە
- ڕەفیق عاشوور!
ئەڵێن ژنی ئەو شاخانە گەرچی بەفرن
بەڵام بەفری گەرم و نەرمن.
ڕەفیق عاشوور!
وا تۆ ئەچی
شیمال سێ شتی شیرینە
هەنگوین و گوێز و ئافرەتی!!
قاقای بەرزی درێژخایەن

پلیکانەی دەنگدانەوەی یەك لەسەر یەکی ناو هۆڵ بوو
داڵ بەکەیف و دەور و بەریش
وەك دەروونی ئەو وڵاتە
کش و مات و چۆڵ و هۆڵ بوو.
کاتی هەستان
داڵە گەورەی سەرکەچەڵە
چەکمەجەی مێزی ڕاکێشا و
فایلێکی لێ دەرهێنا
بەخەتێکی درشتی سوور
لێی نووسرا بوو!
کاری تازەی "عاشوور حمدان"

★ ★ ★

مانگێك ئەبوو عاشووری مێشە سەگانە
گەیشتبووە ناو شارۆچکەی چاو بەگریان
مانگێك ئەبوو گەنەی بەعسی
بەلاملی ئەو کەوەوە نیشتبۆوە
کاتێ یەکەم نامەی نووسی:
هاوڕێیان!
ماچ و سەلام
من ئێستاکە
لەباوەشی بەهەشتێکی بچکۆلە دام
بەڵام ئەوەی وەکوو قەوزە

وەکوو خڵتە..
ئەم ماوەیە دڵی گرتووم
تاشە بەردی..
ئەم زمانە ڕەق و تەق و نەگریسەیە
زمانێکە جیوەی وشەی
لەناو گەروودا بەنگ نابێ و
ڕستەی خێرای ئەڵێی لەشی مارمێلکەیە،.
مەسعودی باشی بۆ چووە
ئەمە قسەی مرۆیە یان
جووکە جووکی بەچکە دێو وجنۆکەیە
هاوڕێیان!
پێویستە بەم نەخشەیەدا بچینەوە
وەکوو سەری گوندی یاخی
بەشمشێری زمانی خوا،..
ئەم زمانەش ببڕینەوە!
هاوڕێیان!
دوێنێ ددانی زۆر ناوی
لەق و کلۆری ناو دەمی
ئەم ناوچەیەمان هەڵکێشا
لەشوێن ئەوان..
تاقمی نوێمان بۆ کردن.
وەکوو منداڵی تازە بوو

دیسانەوە ناومان لێ نان: ـ
گەڕەکێکمان دا بە "سەعد"
یەکێکی تر بە "قوتەیبە"
مەیدانێکمان کردە بەری حەوتی نیسان
ڕاستە شەقامی شارۆچکە
شمشێرێکی دەسك سەوز بوو
دامانە دەس کۆڕی "شیبان"
بۆسوارە گەورەکەی یەرموك.
باخچەیەکمان بۆ کرد بەبووك.
هاوڕێیان!
هەردوێنێش بوو لانەی چەتەی
بیست گوندی تر..
بوون بەخۆراکی نیوەڕۆی
سکی ئاگر..
لە شاخەوە لە دەربەندی عاسییەوە
بۆ بەرەوخوار دامان گرتن
ئاژەڵ بوون و..
میوەی گەنیوی ڕەز بوون و..
چەندین زیلمان لێ پڕکردن.
هاوڕێیان
ئێستە شەوە لەبەر پەنجەرەی ژوورەوە
ڕاوەستاوم

سەرنج ئەدەم لەم دنیایە
ئاگری ئێمەش لە دوورەوە
ئەسوتێت و ئەجریوێنێ و
ئەڵێی ملوانکەی فسفۆڕی
گەردن و سنگی چیایە.

* * *

کە عاشوور هات
لەحوشترێکی لەڕ ئەچوو
ملی درێژ
لاقی باریك
چاوەکانی بەقولآچوو..
کەعاشوور هات باری سووکی
سەر دووگی خست
تا چەند ڕۆژێ ماڵی نەبوو
لە مەقەڕی دالآش ئەنووست
دوای هەفتەیەك بردیانە سەر
ماڵێکی دەرگا داخراو
ماڵێکی دەرگا مۆرکراو
ماڵی ـ ئازاد ـ
کوڕی کێوی دەردەست نەکراو..
وەختێ دەرگای ماڵیان شکان
عاشوور بۆخۆی ڕاوەستابوو

بەچوار دەورا وەك ئەڵقەیەك
ڕمی چەقیو..
چەك بەدەستی چاو گۆمی خوێن
دەوریان دابوو..
وەختێ دەرگای ماڵیان شكان
عاشوور بۆخۆی چووە ژوورێ
سەرنجی دا
ماڵ حازرە
ماڵ پۆشتەیە
وەك ئەو وەختە جێ هێڵرابێ
جگە لەتۆز و گەردێكی لەڕوو نیشتووی
ڕەنگ خەماویی
سەرشت و مەك
هەموو شتێ لەبەر دەستاو ئامادەیە
هەموو شتێ..هەموو شتێ
فەرش. پەتوو. سەرین. دۆشەك
كەنتۆر. دۆلاب. قاپ و قاچاغ
هەموو شتێ..هەموو شتێ
بووكە شوشەی بزە گرتووی
چاوشینی سەر قەنەفەیەك..
عەسكەرێكی ڕەشاش بەدەس
سەر و سیما گرژ كردوو

قاچی ڕاستی بۆ پێشەوە..هێرش بردوو..
بەرگی بەری بەڵەک بەڵەک..
عاشوور ئەڕوا و چاو ئەگێڕێ
ئەمجارەیان لەبەر دیواری ژوورێکدا
ئیستێك ئەکا و ڕائەوەستێ
وێنەیەکی جام تێ گیراو
چوار چێوە شین
وێنەی ئازاد و ژنەکەی
عاشوور تۆزێ خۆی هەڵ ئەبڕێ
لەئاستی دەم و چاویاندا..بە لەپی دەست
تۆز و گەردی سەر جام ئەسڕێ
ئازاد ڕوونتر دەرئەکەوێ
ژن شەرمنۆك
بەلاّم ئازاد چاوگەش چاوگەش
پێ ئەکەنێ..
عاشوور کەمێ ڕائەمێنێ
لەو ساتەدا،
واهەست ئەکا،
ترسێکی دوور..تارماییەك لەئازاد چوو
ڕاوی ئەنێ..
لەپڕێکدا دەست ئەداتە وێنەی دیوار
دای ئەگرێت و ئەیشکێنێ

لەو ژوورەیان دێتە دەرێ
ئەڕوا لەسەر کورسی دالآن
دائەنیشێ..
دەم و لووتی ئەبنە بۆڕیی
دووکەڵ کێش و..
جگەرەی بیستەم ئەکێشێ..
ئەمجارەیان دەست ئەداتە
عەسکەرەکە و
قوڕمیشەکەی بائەدات و بائەدات و
بەرامبەر بووکە شووشەکە قنج دای ئەنێ
ڕەشاش چوار پێنج ڕیز ئەکات و
بووکە شووشە چاو شینەکە ئەکەوێت و
ئەوسا عاشوور پێ ئەکەنێ و
ماڵ جێ دێڵێ.

★ ★ ★

ئێستە عاشوور حوشترێکە قەڵەو و ورگن
بەرازێکە شفرە ئاسن
ئێستە عاشوور لەم مەڵبەندەی کوردستاندا
قولاپی شادی گرتنە
لەناو گۆمی سەعاتەکانی ڕۆژگاردا
لەناو گۆمی سەعاتەکانی شەوگاردا
ماسی ڕۆحی زەردو سووری خەڵك ئەگرێ

ئێستە عاشوور لەم مەڵبەندەی کوردستاندا
بەقەد گوڵە ژاڵەی زامی لەشی "یافا"
لەناو بانقی خوێنی مندا پارەی هەیە
هەزار جار هێندەی بەیداخی "فەلەستین"و
فۆتەی سەری دایکانی ماڵە شەهیدی
گەڕەکێکی ڕەشپۆشی قودس
مەترە زەوی و عەردی هەیە
بەقەد هەر شەش
گۆشەی ئەستێرەکەی داوود
مەدالیاو نۆتەی کوردکوشتنی هەیە.
ئێستە عاشوور
"وەحدە"ی دەمی قیمە کێشی سەر جەستەمە
"حوریە"ی چەقۆی شۆفڵە و پێچکەی مەرگی بلدۆزەرە
ئیشتراکیەت لای عاشوور..دابەش کردنی هەژاری و
برینی جەور و ستەمە.
ئەمڕۆ عاشوور هاوڕێی عاشوور حیزبی عاشوور
شەوان درەنگ کە پەتی سێدارە ئەنوێ
لەسەردابی ئەشکەنجەما کۆ ئەبنەوە..
چەکمەجەی عومری زیندانیم ڕائەکێشن
تەسکەرەی منداڵ و گەورەم دەرئەهێنن
گەورە گچکە ئەکەنەوە
گچکە گەورە ئەکەنەوە

سیانزە بۆ بیست
هەشتا بۆ چل..
تا، بەیانیی کە ڕۆژ بۆوە
بەپلیکانەی قانوندا
سەریان خەن و
پەتی مەرگیان بکەنە مل.

⋆ ⋆ ⋆

تا چەك سەری هەڵنەبڕیبوو
هەتا خاك ڕانەپەڕیبوو
تا قەندیل هەڵۆی نەدیبوو
وشە گوللەی نەناسیبوو
شمشێرەکەی دەستی عاشوور وەك ڕەشەبا
بێ ترس و تەنیا ئەگەڕا
شمشێرەکەی دەستی عاشوور
لەکام شوێندا بیویستایە
شەقام بووایە
ڕووناك بووایە
تاریك بووایە
دائەگەڕاو هەڵ ئەگەڕا
وژەی ئەهات..
هەڵ ئەسووڕا.
عاشوور کەڵەگای ڕۆژگار بوو

لێرە و لەوێ هەر سوار ئەبوو
سواری سەرو سواری مل و
سواری شار و سواری گوند و
سواری چیاو ڕووبار ئەبوو.
تا ئەو وەختەی ئیتر تفەنگ
چاوی گڵۆفت
جوڵاو هەستاو کەوتە سەر پێ
چیا ملی قوت کردەوە
شەقام دەستی ڕاوەشان و
قەڵەم وشەی کۆکردەوە..
ئەوسا ئیتر بەرە بەرە
شمشێرەکەی دەستی عاشوور
بوو بە ڕەقە
کە شەو ئەهات
ملی ئەبردەوە دواوە بۆ ناو قاوغ
بە ڕۆژ ئەهاتەوە دەرێ
تاوای لێ هات
شمشێرەکەی دەستی عاشوور
لەسێبەری کیفەکەی خۆیشی بترسێ.

⋆ ⋆ ⋆

شەوە شەوی چاو چاو نەبین
تەپ و نمی باران بارین

هاژەی ناو دۆڵ و کەف چڕین
خوڕەی شەتاو
بواری چەمی زۆر هەستاو..
شەوە شەوی چاوچاو نەبین
مەفرەزەیەك..یەك لە دوای یەك
بەهەنگاوێ یان دوو هەنگاو
سەری لووت و پەڕەی گوێچکە
سڕ و تەزیو..
مەفرەزەیەك..هەرئێوارە بەڕێ کەوتوو
تیایاندایە شێو نەکردوو
یەك لەدوای یەك
بە هەنگاوێ یان دوو هەنگاو
بەمشەمما چەك داپۆشراو.
ناو بەناوێ
شەوقی خێرای لایتی دەست
بۆ بەردەم و بۆ ڕاست و چەپ
کە تیشکی تیژی ئەهاوێ
لەئاوێنەی شەوقی تەڕا
لاسکی بارانی ڕەنگ زیوین
چەند ڕێزێکی دەرئەکەوێ.
بەرگی بەر تەڕ شلێپەیان دێ.
لەگەڵ دووان و قسەدا

پچڕ پچڕ
وەکو لوولەی کتری کولاّو
دەم هەلاّوی لیّ هەلّ ئەسیّ
پیّلاّوی لاستیك گرژ بوو
ئاو تیّی ئەچیّ و
شلّقە شلّق
سەری پەنجەی تیا ئەتەزیّ.
قوڕی دەشتی سپی باوی
لەکەتیرە و لەسریّش چوو
وەکوو بنیّشت هەنگاو ئەگریّ
جار بەجاریش تۆ ئەڕۆیت و
لە دواتەوە،
تاکیّ پیّلاّو جیّ ئەمیّنیّ.
شەڕوالّ دەرلنگ قوڕاویی
دەس گۆ ناکا و
هەناسەی سنگی نوقمبووش
چۆلەکەیەکە خنکاو و دەم داپچڕیو
سەر دەردیّنیّ..
لەناکاویش لەبەر دەمتا
هەورازیّکی کووڕی رووتەن دەرئەکەویّ
ئای لەو وەختەدا گویّت لیّ بیّ..
هەر ئەشرۆن و لەبەر خۆوە

جنێوی چۆن بە زستان و قوڕ و لیتە و
دایکی پێڵاوی لاستیك و
عاشوور ئەدرێ!
شەوە شەوی چاو چاو نەبین
مەفرەزەی کەنەفت ئەگاتە
شوێنی مەبەست..
بلاٌو..بلاٌو..دوو سێ کەمین دائەمەزرێ
دەنگی بەرز و لایت لێدان
وەکوو کێشانی جگەرە
لەناویەکدا
هەڕەشەیان زۆر لێ ئەکرێ.

★ ★ ★

شارۆچکەی گڵۆپ هەڵکراو
لەو بەرزەوە کە ئەبینرێ
ئەڵێی ئەستێرکی پڕشنگە
یان مرواری هەڵڕژاوە
بریسکەی دێ.
ئێستە زۆری وەکوو ئازاد
کە چەناگەی خەیاڵی مەنگ
ئەخەنە سەر لوولەی تفەنگ
لەو دوورەوە هەناسە بۆ
شار و ماڵ و یادگاری تالاٌن کراو

هەڵ ئەکێشن..
ئەزانن چۆن تۆزێکی تر..
ئەبن بە گەرداوی ئاگر دائەگەڕێن
ئەزانن چۆن تۆزێکی تر..
لە شاری شەقام کوژراوا ئەوەستن و
میلی تۆڵە ڕائەکێشن.
شەوە شەوی چاوچاو نەبین
لەم ساتەدا شۆڕش ڕەنگی نارنجییە
گوللەی گڕدار وا ئەنووسێ.
لەم کاتەدا بەرگی بەری شۆڕش ئاڵە
برینی لەشی پێشمەرگە وا ئەنووسێ.
لەم ساتەدا شۆڕش تەوقەی مزگێنییە
هەڵاتنی داڵ وا ئەڵێ..
لەم ساتەدا شۆڕش تاریکیی ڕاونانە
دیلکردنی شمشێرەکەی دەستی عاشووریش
وائەڵێ:
سەری کۆڵان ئەتوت دەمی پرێمزە و داگیرساوە..
دەوری فولکە کەمینێکی کون بڕ..مەحکەم..
وەکوو پشتێنی ئاسنین دەوری داوە..
خوارتر بۆسەیەکی چەپەك
وەك نانەچەورەی ناو تەڵە
هەر بۆ ڕاکێشانی نێچیر دانراوە..

دەست ڕێژ. گیزە. ترپە ترپ. گرمە گرم
ئینجا سامێکی بێ دەنگیی
لە پڕێکدا کوژانەوەی گڵۆپ هەموو
تاریکیەك بەسەردا دێ
تاریکترە لە تاریکیی
وەکوو خۆیان تەقەی شڵەژاوی دوژمن
سەر ئەکەن و خوار ئەکەن و گوللەی وێڵن
وا لە ژێڵلاَوە.. پیکابێ
لووت بەرز ڕەنگ زەردی مەغاویر
دوو ڕیزی پشت لە یەکتری
عەسکەری ڕەش ڕەش وەکوو قیر
دانیشتوون و لوولەی چەکیان
بۆ ڕاست و چەپ ڕوو لە دەرێ
پیکاب وەکوو تیسکەی تفەنگ
دەرئەچێت و ڕوو لەسەرێ
لەدوایشەوە لاندرۆڤەرێ
نەء بوون بە دووان
نەء بوون بە سیان
گیزەیەك و تێ ئەپەڕن..ناو سیخناخ و تێك ترنجاو..
لەتیژیدا سەرنج فریایان ناکەوێ
پیکاب دێت و دێت و دێت و
بۆسەی یەکەم کڕ ئەبێت و

دووەم بە ئەنقەست ئەنوێت و
سێهەم هەرچی ناڵە و گرمەی مەفرەزەیە
بەجوڵانی چەند پەنجەیە،.
شالاوێکن ڕوو ئەکەنە ئەو جێگەیە و
ئیتر پیکاب
وەکوو شەقام بە قاچی خۆی
تێی هەڵدات و بەحەوادا فڕێی دات و
دێوی باڵداری ئاگری تێ بەر بدات
هەڵ ئەگیرسێ و
هەڵ ئەقرچێ و
هەڵ ئەبەزێ و
دائەبەزێ و
لووتی شکاو وەرئەگێرێ و
دووکەڵ ئەیخوات..
پیکاب هێشتا بەحەواوە
ئەزریکێنێ..
کە لەدواوە ئەوانی تر
هەویری لەشی یەکتریان
لەناو بۆدیا شێلاوە،.
بەنزین و خوێن و گریس و گۆشت و لاستیك
ئێسك و ئاسن
بوون بە شتێ

شتەیش ناوی لێ نەنراوە.
لەم شەقامەو لەم شەوەدا
لەم شارۆچکە بچووکەدا
ئێستە ڕژێم ماڵۆسێکی سەر بڕڕاوە.
ئێستە شمشێرە کولەکەی دەستی عاشوور
تەختەیەکی قڵێشاوە
بانگی کشانەوەی ئێمەش ئیستە
وەختێتی و هیچی نەماوە.

★ ★ ★

بەیانی بوو سەری سەعات
بێ سیمی ناو کونە ئەشکەوت
بێ سیمی ناو دارستان و هەردوو پێ دەشت
زمان و گوێ ی سەنگەر بوون و
ئەیانبیست و دەنگیان ئەهات
وەکوو نانی گەرمی تەنوور
هەواڵی تازەی نەبەردیان
بۆ یەك ئەنارد
بەیانی بوو سەری سەعات
بێ سیمەکان بەزیکە زیك
بە پەلەپەل
زەمانیان کورت ئەکردەوە
وەکوو ئاریەڵ

ڕێگای دووریش بەڕێی نزیك
بەیانی بوو سەری سەعات:
دنیا سارد سارد
ـ شەپۆل. شەپۆل. هەڵۆ!
وەکوو هاواری بنی بیر
دەنگ زۆر کزە
ـ شەپۆل. شەپۆل.هەڵۆ!
دوو دابەزە.
ـ هەڵۆ. هەڵۆ. شەپۆل!
ـ ئێستە باشە
ـ دەی چیت هەیە؟!
ـ بروسکەیەکی پەلەیە..
ـ من ئامادەم
بەردەوام بە
ـ دەبنوسە.
ئیتر برووسکەکەی هەڵۆ وەکوو گوڵاو لەسێبەرەوە بۆ هەتاو
هەرچی هەنگی دور و نزیکی بێ سیمی ناو شۆڕشە..
بە گیزە گیز دەوری ئەدەن
بە ژاوە ژاو گێژی ئەدەن
سەرە ڕێی خەتی لێ ئەگرن
هەندێ تەواو
هەندێکی تریش ناتەواو

گۆی هەواڵی تازە ئەمژن

ئیتر بروسکەکەی هەڵۆ لەناو شەش حەوت دێڕی شاشا

ژووری هەواڵ دروست ئەکا..

ژوورێ بۆ زیانی دوژمن

کوژراو. زامدار

ژوورێ بۆ دیل

ناویان ئەبات..

دەرگایان لەسەر دائەخات.

ژووری دەسکەوت. چەك و فیشەك

چەکی گەورە برا گەورەن

لەپێشەوە ناویان ئەبات..

ئەمجارەیان لەناو ژووری

دیلەکاندا..

داڵی گیراوی کزو مات

ـ عاشوور حەمدان ـ

نێچیرێکی قەڵەویانە

بۆیە بێ سیم

پەیتا..پەیتا

ناوی ئەبات.

هەواڵ ژوور بە ژوور ئەگەڕێ

هەتا دوا ژووری برووسکە

ژوورێکی ڕەنگ ئەرخەوانیی

دەرگای والاّ و
پەنجەرەی دانەخستووە
ئەو ژوورەی چاوی شەهیدی
تازەمانی
تیا نووستووە
ـ هەڵۆ. هەڵۆ. شەپۆل!
ـ شەپۆل. شەپۆل. هەڵۆ!
ـ بەردەوام بە
کاکە لای منەوە تەواو
سەری سەعات سەر بەرەوە
ئەگەر هەواڵی تازە هات
ئامادە بە.
ـ ئەرێ جەو لای ئێوە چۆنە؟!
ـ لە شەوێوە بەفر ئەبارێ
هەتا ئێستە
سێ جار سەربانمان ماڵیوە..
ـ ئەی لای ئێوە..
حاڵی ئێوە و پیرە زستان؟!
ـ هەر بارانە و بەڵاّم لافاو
ڕێی ئێمە و گوندی بڕیوە..
ئیشێ..کارێ؟!
ـ هەر خۆشیتان

ـ خوا حافیزبێ.

بەفرە و باران. لەوێ بەفرە و لێرە باران. لەولا گڕە.

لەملا کزە. لەناو نەخشەی پێشمەرگەدا. سەرما و گەرما،

تەرزە و پشکۆ، سەریان ناوە بەیەکەوە، وەرز ئەگۆڕن ـ

ساڵ ئەگۆڕن. دنیای کۆن هەڵ ئەگێڕنەوە. لەناو بەفرا

خوێن ئەڕوێنن، لەناو خوێنا، تەرزە و بەفر ئەتوێننەوە

کێڵگەی برسێتی ئەکێڵن. دەغڵی ئازاری یەك بە دە ئەدروونەوە

بەفرەو باران، بەفریش پێشمەرگەی سروشتە.

پێشمەرگەی شۆڕش و

سروشت لەم وەرزەدا قۆڵیان لەقۆڵدا و پێکەوە ڕێگەکانی

داڵ ئەبەستن چنگەکانیان لەگۆ ئەخەن

باڵەکانیان ئەبەستنەوە.

بەفرەو باران.ئەوەتا واعاشوور حەمدان

داڵاشی ڕەشی باڵ شکاو

بووە بە فاقەی پێشمەرگە و سروشتەوە دەردەست کراو.

شمشێرەکەی زەلیل زەلیل. پاڕانەوەی داماو داماو.داڵی گیراو

داڵی ناوسك پڕ لە بێچوە چۆلەکەی کورد پێش خراوە و ڕەت

ئەبات و هەنگاو هەنگاو ئەژنۆی ئەشکێ

ئێستە عاشوور پەیامێکە

کەسیرە بوو. دروشمێکە قاچ و قول و دەست و پەنجە سەرمابردوو.

مەگەر هەر تەنها بینی ئاو لەم کاتەدا وەکووعاشوور

لەترساندا هەڵبلەرزێ.

ڕێ درێژە. وەکوو مێژووی پڕ ئەشکەنجە. ڕێ درێژە.
چەقەنە بەرد. هەڵەت هەڵەت. هەرشەقاوێك داڵ ئەڕوات و
شەقاوێکی تر ئەکەوێ بۆ بەرەو ژوور. دوا پلەی دوند،
چاوی کوژاوە هەڵ ئەبڕێ. لەپشتەوە لوولەی تفەنگەکەی
ئازاد ئەکاتەوە سەر قەپرغەی هەڵی ئەبڕێ،ئەیخاتەوە سەر
توولە ڕێ. وەکوو ئاوێنەی تەم گرتوو چاوی عاشوور تارمایی
ئازاد ئەبینێ. ئازاد ئەچێتە بەردەمی هەڵ ئەتروشکێ،
ئەمجارەیان کە پشوودان بەلەپی دەست ئاوێنەی
چاوی تەم گرتووی
عاشوور ئەسڕێ ئەوسا ئیتر نەك وێنەکەی، بەڵکو ئازاد،
خوێنی،گۆشتی،خۆی ئەبینێ،دەنگی ئازاد.
قاقای پێکەنینی ئازاد،
خۆی ئەبیسێ ئەمجارەیان داڵ ئەتاسێ و
تارمایی مەرگ دەس
بەخەنجەر لەسەر سەری ڕائەوەستێ
پاش چەند ڕۆژێ داڵ ڕیش
هاتووە. پانتۆڵ دڕاو. وەك گیسکێکی لەڕو لاواز ئەگاتە جێ.

★ ★ ★

شەوی کلپە و هەڵمەتەکە. عاشوور خۆی کرد
بەنەخۆش و نەچووە دەرێ.
شمشێری لە کون خزاوبوو. لەکەنتۆردا پشیلە بوو
خۆی مات دابوو.

کۆمەڵێ جاش ڕەنگ پێ نەماو، هەناسە سوار،
چوونە ماڵی وتیان
ڕەفیق وەرە دەرێ فریا کەوە،وا مەقەڕ و وێنەی
سوڵتان و شارۆچکە بەیەکەوە گڕ ئەسێنێ.
داڵی ناچار هاتە دەرێ
دوا لاندرۆڤەر ڕاوەستاوەو سواری ئەبێ. دەس لەسەر دڵ ئەکەونە ڕێ
وەختێ عاشوور دۆزەخی پێش خۆی ئەبینێ
زارەتریك ئەحەپەسێ
هەر بە پەنجە فرمان ئەدا و شۆفێر بەرەو
دوا سوکانی وەرئەگێڕێ
بۆسەی یەکەم ئامادەیە و دەرئەپەڕێ و
وەك نێچیری چاو بە وەنەوز ئەیانگرێ.

⋆ ⋆ ⋆

هەر ئەو شەوەی چنگی هەڵۆی خۆ کزو کرد
داڵی فڕان..
لەدۆڵێکی قەراغ شاردا. کڕنەپندی
کەمەفرەزە خڕ بوونەوە..
گیرفان..گیرفان
جلی بەری عاشوور و دیلەکان گەڕان
یەکە بەیەکە و جیا بەجیا
چییان تیا بوو بەدەست نیشان
بەژماردن دەریانهێنان

لەسەر مێزی تاشە بەردێ

وەکوو بڵێی

بۆ ئەوان دروست کرا بێ

دایان ئەنان

لەودەمەدا باران خۆشی کردبۆوە

لەوە ئەچوو ئەمجارەیان بای بەفر بێ

هەر بەپێوە

لەبەر شەوقی ئەم لاو ئەولای چەند لایتێ

ئازاد لە شتی ناو گیرفان ورد ئەبۆوە

تا سەر ئەنجام،

لەبەر باخەڵی عاشوور دا

ڕۆژ ژمێرێکی بچکۆلەی قادسیەو

هەندێ کاغەزیان دەرهێنا

حەسحەسی تیشکی ڕووناکیی

بەسەر ڕیز بەڕیزدا گەڕا

ناو بەناوێ سەرنج زیاتر

لەسەر هەندێ دێڕ ئەوەستا

ئەوسا ئازاد لەبەر خۆوە

ورتە ورتێکی لێ ئەهات

دەم و چاوی گرژ ئەکرد و

سەرێکیشی بۆ بائەدا

لەدواییدا

ئەوانەی گلیان دانەوە
پێناسەکان،ڕۆژ ژمێرێ،چەند کاغەزێ و
چوار دەستکێش بوون
وێنە و نامەی زۆر تایبەتیش
بۆ گیرفانی دیلی هێشتا هەر وڕ و کاس
گەڕانەوە.

★ ★ ★

لەیاداشتە نەهێنییەکەی بەرباخەڵی عاشووردا
وەکوو لاشەی سەر ئاو کەوتووی دوای تاوان.
ئێستە تەرمی شیعری بزر. زامی گیراو ئەبینینەوە.
ئێستە گۆڕی وەرزی کوژراو.دەنگی خنکاو ئەدۆزینەوە
ئێستە دەرکەوت ژێر زەمینی
ڕۆژ ژمێرەکەی عاشوور.
کام پیلانی پەپکەخواردووی لەخۆیدا حەشارداوە.
ئێستە دەرکەوت کە قەنارەی نەهێنیی
لە یاداشتی بەرباخەڵی عاشووردا
بۆ چەند تیشکی سەوزی هیوای پاشەڕۆژ هەڵخراوە.
لەیاداشتی بەرباخەڵی عاشووردا.
زۆڵە یاسای ئۆتۆنۆمی ئەم حوکمە
ئافرەتێکە بۆ کامێرای تەلەفیزیۆنی درۆ
داوێن پاکە و سپی پۆشە و فریشتە
دوای کامێراش هەرزان هەرزان

ئەیفرۆشێ ئابڕوی تکاو. ئەو لەشە.
لەسەردابە نەهێنییەکەی
بەرباخەڵی عاشووردا
چەند ڕۆژێکمان
لە گیرفانی ئەو یادداشتە دەرهێنا: ـ
*بەپێی بەڵێنێکی زووترکەپێی دابووم
پێش هەفتەیەك ژنەکەی (ن)
کاسێتێکی مێردەکەی خۆی لەناو سنگیا شاردبۆوە و
بۆی هێنابووم
وەختێ گوێم گرت لەوە ئەچوو
وەختی مەست بوون قسە بکات
لەشوێنێکدا (ن) وا ئەڵێ:
ئەم شەڕە بۆ؟!
ئەم شەڕە وەك گۆشتی مردووی
بۆگەن کردووی لێ هاتووە
ئەم شەڕە بۆ؟!
لەبەر کورسی و لەبەر چاوی
تاقە کەسێ!؟
حەوت ساڵ ئەبێ،.
(ن) هاوڕێی ئەم سەفەرە درێژەیە
دوێنێ (ن) مان هەر بەدەستی
ژنەکەی خۆی دەرمان خوارد کرد

ئەمڕۆش بە مارشی عەسکەری و
کۆڕەوێکی زۆر گەورەوە
تاقەراغ شار،،تەرمەکەیمان
بەرەو "حلە"
ڕەوانە کرد!
*چەند ڕاپۆرتێکی نزیکی ئەم لاو ئەولای
بوون بە چرای
تاقیب کەرمان
زۆردەمێك بوو لە کوڕەکەی
وەستا حەسەن بە گومان بووین
ئەمڕۆ لە جەژنی سوپادا
قەزاو قەدەر
زیلێك شێلای!
*ئەمیشیان قسەی نەستەقە
سەگ هەر سەگە
کورد هەر کوردە
"فرسان "ە یان "موخەریب"ە
*ئەمڕۆ نامەم بۆ (ص)ی ئامۆزام نووسی
(ص) لەبەسرەیە و عەسکەرە
بۆم نووسیوە: فریاکەوە
خۆزگەیەکت ئەهێنمەدی
ئەڵێی بەهەشتی ناو خەوە

پارچەیەك عەرد..چوار سەد مەتری
باوەشت بۆ ئەگرێتەوە..
دە هەزاریش پارەی بەخشیش
ئەو هاتووە بە پیرتەوە
فریاکەوە..
ئای بۆ عەرەبێ کە خێرا
بێت و لەجێی ماڵە کوردێ
لە شاری گەوهەری ڕەشدا
خانووی تازە بنیات بنێ!
*ئاخ! ئاخ!
هەر ئەمجارە
هەر لەم شەڕە ببینەوە
شەرتە ناوی بەفر لەبیر
ئەم شاخانە بەرینەوە
ئاخ..ئاخ!هەر ئەمجارە.
*دوێنێ شەوێ
چوار موخەریب بە چوار چەك و
دووی زیادەوە
خۆیان دایە دەست مەخفەرێ
خۆم چووم دیمن
ئەتوت گەماڵی چڵکنن
بەڵام سەیرە

بۆچی هەتا لای ئەوانن
کۆ لەمەرگ ناکەنەوە
کەچی کە دێنە لای ئێمە
ئەڵێی تانجی ترسنۆکن!!
⋆ ئەمڕۆ ماندووین
لە شەبەڤەوە خەریکی
ڕاگوێزانی چوار پێنج گوندین
من و ناصر
حەوت سەعات ئەبێ بەپێوەین
زۆر شەکەتین
هەتا ئێستەش وڕ و کاسی
تەقینەوەی دینامێتین
⋆ ئەمڕۆ (ا) و (س) مان بانگ کرد
ئەم دوو قەلەباچکە کوردە
تەمەنی ماڵی کردنیان
ئێستە لەچوار ساڵ زیاترە..
پێمان وتن: قەلەباچکە بەڕێزەکان
ئێوە ئەبنە زمان و گوێی گەلی کوردمان
بۆ ئەم دەورەی داهاتووە
ئەبێ خۆتان هەڵبژێرن
لەمڕۆیشەوە وا بزانن
دوو ئەندامی ئەنجومەنن.

٭لەبەغداوە ئەمڕۆ لاشەی
دوو موخەڕیبی گیراویان
هێنایەوە بۆ شارۆچکە
لەبازاڕدا چپە چپە
ئابلۆقەی ماڵەکانمان دان
باوکی هەردووکیانمان بانگ کرد
پێمان وتن..باش گوێ بگرن
ئەوەی لەگەڵ ئێمە نییە
گەر وا بمرێ پرسەی نییە
دەرگا داخەن!
گریانیشتان قەدەغەیە.
٭وەك دیبوویان:
موخەڕیبێکی خڕپلەی دەماغ کردوو
ئەمڕۆ سەعات سێی عەسر بوو
لەمەیدانی گەورەی شاردا
ڕەفیق (ناصر سلیمان) ی
دایە بەر ڕیزی دەمانچە و
یەکسەر کوشتی
وەکو موروی غەیب وەهابوو
کەس نەیزانی بۆکوێش دەرچوو!
٭دوێ نیوە شەو
بەپێی نەخشە و تۆڕێکی ورد

کەس و کاری نزیکەی بیست موخەڕیبمان
وەکوو مریشك و جووجەڵە
لەخەودا گرت.
★ئەمڕۆ ست "شەرمن"م بانگ کرد
شەرمن بەرپرسی یەکێتی ئافرەتانە
پێم وت: بۆ خۆشی ئەفسەرە ئازاکانی
ئەم عێراقە
لە ئەندامان وەك گوڵ بژێر
بۆ ئاهەنگی قادسییەی سووری ئەمشەو
چەپکێ کچی ڕەنگاو ڕەنگی زۆر ناسکمان
لە گوڵدانی یەکێتیدا بۆ بنێرێ!!

★ ★ ★

داڵ غەرڕابوو. وەختێ ئەفڕی
وەختێ هەندێ پەڵە هەوری نزمی لەژێر
پێیدا ئەدی. وای ئەزانی هەموو لووتکە و
هەموو هەورێ سەر دائەخا و بەچۆکدا دێ
لەبەر قیڕەی لەخۆبایی..
داڵ غەرڕابوو ئاسمانی گەورەی نەئەدی
وای ئەزانی زەمان ئەپێچێتە باڵی
هەتاکوو سەر..لەسەر ڕۆژان کڕ ئەکەوێ
هەتاکوو سەر.. بڵند ئەفڕێ و
سەر بەرەو خوار نابێتەوە بەرەو دۆڵی

نزم و نەوی..

★ ★ ★

بەر لەدایك بوونی عیسا

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ

حەوت شەو..حەوت ڕۆژ

ترس چاوی " گەزنەفون" و

سوارەی یۆنانی قوتدابێ.

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ.

حەوت شەو حەوت ڕۆژ

تیری درێژی ڕم ئاسا

بەر لە دایك بوونی عیسا

ئەم دیو ئەو دیو

زرێ پۆشی كون كردبێ و

وەك نیشانەی مێژووی ئێمە

لەسەر دڵی ستەمی كۆن هەڵچەقیبێ.

لەو ڕەوەز و لەو دوندەوە

بەفر كوژیان هەڵدێرابێ

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ.

لەئەشكەوتێكی ئێرەدا

لەو ئاستەدا..لەم ئاستەدا

بەپۆل داڵی باڵ شكاویان

بەند كردبێ!

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ.

★ ★ ★

ئێستە سەعات دەی بەیانی
ڕۆژی هەینی..هەشتی هەشتی
هەشتاو شەشە
لەژێر کەپرەکەی خۆمەوە
لەنێوان لقی دارگوێزی گوێ چەمەوە
هەر لە هەمان دەربەندەوە
لەسەرەوە..
بەتوولە ڕێی ئەوبەرەوە
ڕێچکەیەك دالّی گیراوی چەماوەی ژێر
کۆلّە خۆلّ و خشت ئەبینم..
عاشووریشیان لە پێشەوە
ڕێچکەیەك دالّ
تەنها بازێك لەپشتەوە
گلّ..ئەکێشن..بەرد ئەکێشن
دار..ئەکێشن
بۆ خەستەخانەی ئەو هەلّۆ زامدارانەی
بەبالّی خوێناوی شۆڕش
شیعرێکی نوێم بۆ ئەنووسن.

بەرگەلّو
1986 / 8 / 8